

**TÜRK CEZA KANUNUNDA RESMÎ BELGEYİ BOZMAK,
YOK ETMEK VEYA GİZLEMELİK SUÇU:
TCK. m. 205**

*The Offence of Altering, Destroying or Hiding an Official Document:
Article 205 of the Turkish Penal Code*

Pınar MEMİŞ KARTAL*

ÖZ

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunu, TCK'nun 205. maddesinde düzenlenen topluma karşı suçlar içerisinde kamunun güveni aleyhine işlenen bir suçtur. Seçimlik hareketli bir suç olan resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek, sırf hareket suçudur. Hareketlerden biri ya da hepsi gerçekleştirildiğinde suç tamamlanır. Özgü suç niteliği bulunmayan bu suçta fail herkes olabilir. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmiştir. Yargıtay uygulamasında da tartışılan bu suç tipinin manevi unsuru genel kasttır.

Anahtar Kelimeler: Resmî belge, bozmak, değiştirmek, yok etmek, gizlemek, kamu görevlisi.

Abstract: Altering, destroying or hiding a -n official document is an offence under article 205 of the Turkish Penal Code, in the section on crimes against society, committed against public trust. Altering, destroying or hiding an official document is an offence of voluntary action. It is committed upon completion of the action or actions. Anyone can be the perpetrator of this offence. Committing of the offence by a public officer is an alleviating

Makalenin Geliş Tarihi: 21.10.2019 **Makalenin Kabul Tarihi:** 12.11.2019

* Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı
E-Posta: pmemiş@gsu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2123-0492

factor. General intent is the subjective element of this offence, which is debated in Court of Appeal precedent.

Keywords: Official document, spoiling, altering, destroying, hiding, public officer.

I. GENEL OLARAK

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu 5237 sayılı TCK'nın ikinci kitabının, "*Topluma Karşı Suçlar*" başlıklı üçüncü kısmının "*Kamu Güvenine Karşı Suçlar*" başlıklı dördüncü bölümünün 205.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

"Madde 205- (1) Gerçek bir resmî belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek¹ tek fıkra olarak öngörülerek, maddenin birinci cümlesi suçun basit halini; ikinci cümlesi ise nitelikli halini düzenlemiştir². Bozma, yok etme ve gizleme fiilleri ile fail var olan gerçek resmî belgeyi, sahtecilik suçundan farklı olarak ortadan kaldırmaktadır³.

A. YTCK İLE ETCK KARŞILAŞTIRMASI

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu 765 sayılı eski TCK'nın 348. maddesinde "*Madde 348 - (1/3/1926 tarih ve 765 sayılı Kanunun hükmüdür.)Bir kimse tamamen veya kısmen bir varakanın aslını yahut aslın ziyaı takdirinde kanunen makamına kaim olan suretini ortadan kaldırır veyahut bozan ve bundan umumi veya hususi bir zarar neşet ederse 341, 344, 345 ve 347 nci maddelerde bildirilen farklılara göre mezkûr maddelerde yazılı cezalar ile cezalandırılır."* şeklinde düzenlenmişti⁴.

¹ GÜNGÖR Devrim, Resmî Belgelerde Sahtecilik Suçu, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, 106.

² YOKUŞ SEVÜK Handan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet, 2. Bası, Ankara 2019, s.471.

³ GÜNGÖR; 106.

⁴ ERMAN Sahir/ÖZEK Çetin, Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamu Güvenine Karşı Suçlar (TCK316-368), Dünya Yayıncılık, İstanbul 1996, 565 vd.

İki Kanun da resmi bir belgenin bozulması, yok edilmesi ve gizlenmesini düzenlemekle birlikte aralarında bir takım farklılıklar da tespit edilebilmektedir. Buna göre;

- 765 sayılı eski TCK'da resmî belgenin aslı ya da aslı gibi kabul edilen suretinin bozulması, yok edilmesi ya da gizlenmesinden söz ederken, 5237 sayılı TCK'da açıkça resmi belgenin “gerçek” olmasını aramaktadır. Kanun koyucunun eski kanun döneminde belgenin gerçek olması gerektiğini madde metni içinde yer vermemiş olması bunu aramadığı anlamına gelmemektedir, belgenin bozulması ya da yok edilmesinin suç teşkil edebilmesi için gerçek belge olması gereği açıktır. Nitekim doktrin de bunu ifade etmekteydi⁵. Ayrıca maddede belgenin aslı ve sureti derken de kastedilmek istenenin gerçek belge olduğu açıktır. TCK.m.205'te ise sadece gerçek belge denilip, belgenin aslı ya da sureti denilmemiş olsa bile, burada farklılık düzenleniş biçiminden kaynaklanmaktadır. Kanaatimizce gerçek belgeden anlaşılması gereken, resmi belgenin aslı ya da aslı yoksa, aslı gibi olan sureti olacaktır⁶. Gerçek resmî belge bulunabilir, ulaşılabilir ise bu durumda suret üzerinde gerçekleştirilen bozma, yok etme ya da gizleme eylemleri bu suçu meydana getirmeyecektir. Eski Kanun dönemindeki bu yaklaşımın 5237 sayılı TCK'da da benimsenmesi yerindedir⁷.

- Bir diğer fark normun niteliğine ilişkindir. Eski kanun hükmü eksik ceza normu olup, ceza yaptırımını için resmi belgede sahteciliğe ilişkin düzenlemelere yollama yapmışken, 5237 sayılı TCK.m.205 tam ceza normu olarak öngörülmüş, bir başka ifadeyle fiil ve ceza yaptırımını birlikte aynı hükümde düzenlenmiştir.

- 5237 sayılı TCK da failin kamu görevlisi olması, suçun unsuru olmadığı gibi 765 sayılı eski TCK döneminde olduğu gibi, memur, kamu hizmeti, müstahdem gibi ayrımlara da gidilmemiş, doğrudan TCK içerisinde kamu görevlisi olarak genel bir ifade ile tanımlanmıştır⁸ (TCK.m.6/c).

⁵ **ERMAN/ÖZEK**, 567.

⁶ Aynı yönde, **GÜNGÖR**, 107.

⁷ **GÜNGÖR**, 107.

⁸ **HAFIZOĞULLARI Zeki/EŞİTLİ Ezgi Aygün**, Kamu İdaresinin İşleyişine Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara 2014, 3.

B. KORUNAN HUKUKİ YARAR

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunda korunan hukuki yarar kamu güvenidir. Belgede sahtecilik suçları ile aynı hukuki yararın korunduğu⁹ resmî belgenin bozulması, yok edilmesi ya da gizlenmesi ile bu belgenin değeri ve buna duyulan güven zedelenmektedir¹⁰. Bu suçla resmî belgenin kanıt olma yönü ortadan kalkmakta, bu amaçla kullanılması imkânsız hale gelmektedir¹¹. Çünkü bu suçla sahtecilikten farklı olarak resmî belge değiştirilmemekte, ortadan kaldırılmaktadır¹².

II. SUÇUN UNSURLARI

Suçun unsurları olarak maddi unsur, hukuka aykırılık ve manevi unsuru bu bölümde ele alacağız.

A. MADDİ UNSUR

1. Fail

Bu suçun faili bir özellik arz etmemektedir. Suç özgü bir suç değildir. Herkes bu suçun faili olabilecektir. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi hali, hükmün 1. fıkrasının ikinci cümlesinde nitelikli hal olarak öngörülmüştür. Bu durumda ceza arttırılarak verilecektir. Kamu görevlisi TCK.m.6/c'de, "*kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*" olarak tanımlanmıştır¹³. 5237 sayılı TCK ile kamu görevlisi kavramının kabul edilip mülga kanundaki memur-kamu hizmeti görevlisinin terk edilmiş

⁹ ÖZBEK Veli Özer/ DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin, 14. Bası, Ankara 2019, s.855.

¹⁰ SOYASLAN Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin 9. Bası, Ankara 2012, 481 vd.; YOKUŞ SEVÜK, 471; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, 855.

¹¹ TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/ ÖNOK Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin, 17. Baskı, Ankara 2019, 966.

¹² TOROSLU Nevzat, Ceza Hukuku Özel Kısım, Savaş Yayınları, 10. Bası, Ankara 2012, 245-246; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, 966.

¹³ Kamusal görev ve kamu görevlisi açıklamaları için bkz., OKUYUCU ERGÜN Güneş, "*Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu Görevlisi*", in: Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, Prof.Dr. Köksal Bayraktar Armağanı, Cilt III, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayın No:18, İstanbul 2010, 533 (527-542); Ayrıca bkz., OKUYUCU ERGÜN Güneş, Türk Ceza Hukukunda Zimmet Suçu, Çakmak Yayınevi, Ankara 2008, 30 vd..

olması önemli bir değişiklik olmuştur¹⁴. Kamusal faaliyet ve kamu görevlisi kavramları doktrinde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır¹⁵. Kamu görevlisi, toplumda yaşayan bireyler adına kamu erkini kullanarak kamu görevini gerçekleştiren kişi olarak nitelendirilmektedir¹⁶. Kamu adına yürütülen görev ve hizmetin kanunlarla belirlenmiş ve usule göre verilmiş siyasi bir kararlar gerçekleştirilmesi gerekir¹⁷. Aksi halde kamu görevlisi tanımından dolayı uygulama alanını genişletilmiş olacaktır.

2. Mağdur

Bu suçlarla kamu güveninin korunması amaçlandığı için, suçun mağduru kamudur¹⁸. Söz konusu suçun bir gerçek kişinin zararına olarak işlenmesi halinde bu kişi ya da kişiler suçtan zarar gören olarak nitelendirilecektir¹⁹. Yargıtay'ın da yorumu bu yöndedir²⁰.

3. Suçun konusu

Suçun konusu resmî belgedir. Bu belgenin gerçek olması gereklidir²¹. Aksi halde bu suç gerçekleşmeyecektir. Nitekim madde gerekçesinde de “suçun konusu, hukuken geçerli yani gerçek bir resmî belgedir” şeklinde

¹⁴ OKUYUCU ERGÜN, Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu görevlisi, 535.

¹⁵ ERMAN/ÖZEK,482; ARTUK Mehmet Emin/GÖKCEN Ahmet/ALŞAHİN M.Emin/ÇAKIR Kerim, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin, Ankara 2018, 892-893; ÖZGENÇ İzzet, Türk Ceza Hukuku Gazi Şerhi, Seçkin, Ankara, 2005, 104; NUHOĞLU Ayşe, Yeni Ceza Kanunu ile Kamu İdaresi Aleyhinde Cürümlerde Getirilen Değişiklikler, in: Doç.Dr. Mehmet Somer'e Armağan, Hukuk Araştırmaları Dergisi Armağan Özel Sayısı, Cilt: 1, Sayı: 1-3, Beta, İstanbul 2006, 986 (985-994); ZAFER Hamide, Ceza Hukuku Uygulamasında Kamu Görevlisi, in: Prof.Dr. Duygun Yarsuvat Armağanı, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: IX, Sayı:2, 2012, 224; YOKUŞ SEVÜK Handan, Görevi Kötüye Kullanma Suçu, in: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:23, S:39; 2018, 263-264; ÜZÜLMEZ İlhan, Görevi Kötüye Kullanma Suçu, in: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XVI, Sayı:1, 2012, 195; EVİK Vesile Sonay, Görevi Kötüye Kullanma Suçları (TCK.m.257), Oniki levha, İstanbul, 2018, 34-35; OKUYUCU ERGÜN, Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu görevlisi, 535 vd..

¹⁶ YOKUŞ SEVÜK, Görevi Kötüye Kullanma Suçu, s.263.

¹⁷ ZAFER, Ceza Hukuku Uygulamasında Kamu Görevlisi, 219.

¹⁸ ZAFER Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75, Bs.6, İstanbul 2016, 162; YOKUŞ SEVÜK, 472.

¹⁹ YOKUŞ SEVÜK, 472.

²⁰ YCGK, 17.01.2019, E.17.01.2019, E.2016/319, K.219/22.

²¹ ÜNVER Yener, TCK'da Evrakta Sahtecilik Suçları, in: RECHTSBRÜCKE: HUKUK KÖPRÜSÜ, Nr:4, Sy:4(2013): (95-109), 100.

ifade edilmiştir. Sahte belgenin bozulması, yok edilmesi ya da gizlenmesi bu suçu meydana getirmez²². Belge olarak anlaşılması gereken ise, “*hukuki açıdan önemli ve bu belgeyi hazırlayan kişinin delil amacıyla belli bir beyanını içeren yazı parçasıdır*”²³.

Resmî belge, bir kamu görevlisi²⁴ tarafından, görevi gereği düzenlenen belgedir²⁵. Bu yazı ile kamu görevlisinin ifa ettiği görev arasında illiyet bağı bulunması gereklidir. Belgeye resmi niteliğini kazandıran diğer unsurlar ise, yasal dayanağa uygun olması ve zorunlu şekil şartlarını taşımasıdır²⁶.

Resmî belge hükmünde belge olarak kabul edilen, özü itibariyle böyle olmayıp, bir başka ifadeyle bir kamu görevlisi tarafından görevinin gereği olarak düzenlenmiş olmamakla birlikte resmî belge vasfı verilen belgeler vardır. Bunun hukuki dayanağını ise TCK'nın 210. maddesi oluşturmaktadır. Şöyle ki; “(1) *Özel belgede sahtecilik suçunun konusunun, emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya vasiyetname olması halinde, resmî belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanır.*

(2) *Gerçeğe aykırı belge düzenleyen tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire veya diğer sağlık mesleği mensubu, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması halinde, resmî belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunur.*”. Kanun koyucu, bu belgelerin belli bir olguyu ispat değerini diğer özel belgelere nazaran daha üstün tutmuş ve bunlara resmî belge vasfı tanımıştır²⁷. Bu şekilde nitelendirilen belgelerin de TCK.m.205 çerçevesinde korunması gerektiği sonucuna varmak, kanun koyucunun bu suçlarla korumayı amaçladığı yarara daha uygun bir yorum olacaktır²⁸. Nitekim Yargıtay da

²² GÜNGÖR, 106.

²³ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, 951.

²⁴ Kamu görevlisi, 5237 sayılı TCK m.6/c'de “*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” olarak tanımlanmıştır.

²⁵ GÖKCEN Ahmet, Belgede Sahtecilik Suçları (m.204-212), Adalet, 5. Bası, Ankara 2018, 84-85; DOĞAN Koray, Ceza Hukukunda Belge Kavramı, in:Ceza Hukuku Dergisi (CHD), Seçkin, Aralık 2010, (51-66), 57.

²⁶ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, 956.

²⁷ YOKUŞ SEVÜK, 438-439.

²⁸ Aynı yönde bkz., DOĞAN, 63.

resmî belgenin bozulması, yok edilmesi veya gizlenmesi suçunda “*herhangi bir hakkın kullanımının engellenmemesi sebebiyle bu suçun unsurlarının oluşmadığı, belgede gerçekleştirilen sahteciliğin aldatma kabiliyetini taşıması halinde fiilin resmî belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı, ancak belgenin aldatma niteliğinin bulunmadığının tespit edildiğinden, unsurları oluşmayan resmi belgeyi bozmak, yok etmek suçundan sanıkların beraatine karar verilmesi gerekir*” şeklindeki kararıyla bu görüşü vurgulamaktadır²⁹.

4. Hareket

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu, madde başlığında ifade edildiği gibi üç seçimlik hareketten oluşan bir suçtur. Bu hareketlerden sadece birinin yapılması yeterlidir. Tek bir hareketin yapılması ile tüm hareketlerin yapılması arasında bir fark yoktur³⁰. Bu hareketler şu şekilde açıklanabilecektir:

a. Resmî Belgeyi Bozmak

Belgeyi bozmak, bir belgenin varlığını ortadan kaldırmaksızın içeriğini, delil olma özelliğini yok etmeye yönelik her türlü harekettir³¹. Belgenin içeriğinin anlaşılabilir olmasına neden olan bu çeşit hareketlerle belgenin ispat olma özelliğini yitirmesi sağlanmaktadır. Belgenin kısmen ya da tamamen bozulması arasında bir fark bulunmamaktadır. Ancak belge üzerinde gerçekleşen kaba sahtecilikler bozma kabul edilmemektedir³².

Resmî belgenin bozulması ile değiştirilmesi arasındaki farka da değinilmesi gerekmektedir³³. Sahtecilik fiilinin hareket unsurunu da teşkil eden değiştirme ile bozma eylemi arasındaki fark, suçun nitelendirilmesi yönünden değişiklik yaratacaktır. Bu suçlarla ilgili, hem madde gerekçesinde, hem doktrinde hem de Yargıtay uygulamasında³⁴ belirtilen ayırıcı kıstas aldatma kabiliyetidir³⁵. Yargıtay bir kararında sanığın başkasına ait nüfus

²⁹ Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E. 2017/2956, K. 2018/13224, T. 4.10.2018; karar için bkz., <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=13cd-2017-2956.htm&kw=`resmi+belgeyi+bozmak,+yok+etmek+veya+gizlemek`#fm>; erişim tarihi: 10/10/2019.

³⁰ GÖKCEN, 367.

³¹ YOKUŞ SEVÜK, 473.

³² GÜNGÖR, 108.

³³ YOKUŞ SEVÜK, 473.

³⁴ Yargıtay 11.CD, T.6.2.2018, E.2017/4853, K.2018/889; nakleden YOKUŞ SEVÜK, 473.

³⁵ YOKUŞ SEVÜK, 473.

cüzdanındaki kimlik bilgileri üzerinde değişiklik yapmaksızın fotoğraf yerine kendi fotoğrafını yapıştırmaktan ibaret olan eylem ile ilgili bozmanın değil, fakat aldatma niteliği bulunmakta ise resmî belgede sahtecilik suçunun oluşacağını belirtmiştir³⁶. Yapılan müdahale ile belge içerik olarak hukuken bir anlam ifade etmez hale gelmişse resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu söz konusu olabilecektir³⁷.

b. Resmî Belgeyi Yok Etmek

Resmî belgenin yok edilmesi, bu belgenin ortadan kaldırılması, varlığına son verilmesi anlamına gelir³⁸. Resmî belgenin sadece hukuken sonuç doğuran kısmının yok edilmesi yeterli kabul edilmekte, tamamının varlığına son verilmesi aranmasına gerek olmadığını ifade eden görüşün³⁹ yanı sıra, bir diğer görüş yok etmeden söz edilebilmesi için belgenin tamamının ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmektedir⁴⁰. Kanaatimizce resmî belgenin yok edilmesinden anlaşılması gereken belgenin ortadan kaldırılmasıdır. Bu da belgenin tamamını kapsayacağı gibi bir kısmını da kapsayabilir. Ancak yok edilen kısım, belgenin hukuki sonuç doğurmasını sağlayan kısmı olmalıdır.

c. Resmî Belgeyi Gizlemek

Resmî belgenin gizlenmesi de TCK.m.205'te öngörülen seçimlik hareketlerdendir. Belgenin gizlenmesi ile, bozmak veya yok etmekten farklı olarak belgenin maddi varlığına zarar verilmemekte⁴¹, ilgili kişilerden saklanmakta, varlığı inkâr edilmektedir. Gizlemek, 765 sayılı TCK döneminde gerek doktrin gerekse Yargıtay tarafından "bozma" kavramı içerisinde değerlendirilmekteydi⁴². Resmî belgenin geçici gizlenmesi de suçun işlenmesi için yeterli olarak kabul edilmekteydi. Günümüzde de aynı görüş devam etmektedir⁴³. Gizleme ile resmî belgenin işlevini yerine getirmesi

³⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2016/21-319, K. 2019/22, T. 17.1.2019 için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=cgk-2016-21-319.htm&kw=`resmi+belgeyi+bozmak,+yok+etmek+veya+gizlemek`#fm>; erişim tarihi: 09/10/2019.

³⁷ GÖKCEN, Belgede Sahtecilik Suçları, 369.

³⁸ GÜNGÖR, 108.

³⁹ GÜNGÖR, 108.

⁴⁰ KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet 5. Baskı, Ankara 2018, 751; GÖKCEN, 373.

⁴¹ GÜNGÖR, 108-109.

⁴² ERMAN/ÖZEK, 572.

⁴³ Gizleme seçimlik hareket olarak hileli iflas suçunda da yer alan bir hareket olup, bu suç bakımından da geçici gizlemenin suçu meydana getirmeye elverişli bir hareket olduğu ifade

engellenmektedir. Suç, belgenin gizlenmesi, talep edildiğinde ibraz edilmemesiyle tamamlanır⁴⁴. Belgenin talep edildiğinde ibraz edilememesi halinde belirtilen fiillerin diğer unsularının da bulunması koşuluyla resmî belgeyi gizlemek değil ama gerçek kimliği hakkında yalan beyanda bulunma⁴⁵ veya suç delillerini gizleme⁴⁶ söz konusu olabilir.

5. Netice

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek ve gizlemek suçu bu hareketlerin gerçekleştirilmesi ile tamamlanır. Resmî belgenin hukuki anlam taşıyan içeriğinin bozulması veya yok edilmesi ile tamamlanacaktır. Bu suçun sırf hareket suçu olduğu gerekçesi ile ayrı bir neticenin meydana gelmesinin aranmayacağı belirtilmektedir⁴⁷. Buradaki ayrı neticeden maksat zarar neticesidir. Belgenin bozulması, yok edilmesi yeterlidir. Resmî belgenin gizlenmesi halinde kesintisiz suçtan söz edilebileceği ifade edilmektedir⁴⁸. Kanaatimizce bu suç sırf hareket suçu olması da dikkate alındığında, bozma, yok etme veya gizleme ile tamamlanacaktır. Gizlemenin geçici olması suçun oluşmasını engellemez. Resmî belgeyi saklayıp, kullanılması gereken zamanda kullanılmasına engel olan kişinin sonradan belgeyi ortaya çıkarması suçun oluşumuna bir etkisi olmaz; suç gizleme ile meydana gelmiştir.

6. Nedensellik Bağı

Sırf hareket suçlarında netice hareket yapılıp yapılmaz gerçekleştiği için nedensellik bağı sorunu önem taşımaz⁴⁹. Resmî belgeyi bozmak, yok etmek ve gizlemek de sırf hareket suçu olduğu için nedensellik bağı yönünden bir tartışma bulunmamaktadır⁵⁰.

edilmektedir. Bu suç tipi ile ilgili ayrıntılı değerlendirme için bkz., **EVİK Ali Hakan**, Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları, Oniki Levha, Nisan 2015, İstanbul, 206-209.

⁴⁴ **KOCA/ÜZÜLMEZ**, 751.

⁴⁵ **GÖKCEN**, 375.

⁴⁶ **KOCA/ÜZÜLMEZ**, 751.

⁴⁷ **GÖKCEN**, 377.

⁴⁸ **GÜNGÖR**, 110.

⁴⁹ **CENTEL Nur/ZAFER Hamide/ ÇAKMUT YENERER Özlem**, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta 10. Bası, İstanbul 2017, **DEMİRBAŞ Timur**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin 14. Baskı, Ankara, 2019, 248.

⁵⁰ **GÖKCEN**, 378.

7. Teşebbüs

Bu suç teşebbüse elverişlidir⁵¹ (TCK.m.35, 36). Gerçek resmi bir belgenin bozulmaya, yok edilmeye ya da gizlenmeye çalışılması sırasında hareket gerçekleştirilmesine rağmen belgeden yararlanma olanağı mevcut ise suçun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilecektir.

Yargıtay'ın teşebbüsü değerlendirdiği bir kararında; *“resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek” suçunun maddi unsuru belgenin maddi varlığına son verilmesi olup, hareketin tamamlanması durumuna ve sonucun elde edilmiş olup olmamasına göre suç tamamlanmış ya da kalkışma aşamasında kalmış olacağı cihetle; sanığın, görevlilerin düzenlemiş olduğu tutanağı, kendisine imzalaması için verildiği anda yırtıp attığı iddia ve kabul olunan olayda, tutanağın yırtılmadan önce görevliler tarafından doldurulup imzalanıp imzalanmadığı, bir başka ifadeyle hukuki sonuç doğuran tamamlanmış bir belge haline getirilip getirilmediğinin tespit olunması, hukuki sonuç doğuran belge olduğunun kabulü halinde de yırtılan parçalar birleştirilerek tamamlanmasının mümkün olması durumunda eylemin teşebbüs aşamasında kalacağı gözetilmeden ve yırtılan tutanağın adli emanetle bulunan parçaları denetime olanak verecek biçimde dosya içerisinde bulundurulmadan eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması”* şeklinde yaklaşımını ortaya koymuştur⁵².

B. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunda hukuka uygunluk sebebi olarak kanun hükmünün icrası ve hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebepleri olarak değerlendirilebilir.

Kanun hükmünün icrasına örnek olarak CMK m.80'de yer alan genetik inceleme sonuçlarının gizlenmesi verilebilecektir⁵³. Hakkın kullanılmasına örnek ise, hak sahibinin kendisi açısından hak doğuran belgeyi yok etmesi verilebilecektir⁵⁴.

⁵¹ GÖKCEN, 386-387; YOKUŞ SEVÜK, 478-479.

⁵² Yargıtay 11. Ceza Dairesi, E. 2016/60, K. 2018/7054, T. 19.9.2018; Karar için bkz., <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11cd-2016-60.htm&kw=`resmi+belgeyi+bozmak,+yok+etmek+veya+gizlemek`#fm>, erişim tarihi: 10/10/2019.

⁵³ YOKUŞ SEVÜK, 477.

⁵⁴ GÖKCEN, 385; YOKUŞ SEVÜK, 477; GÜNGÖR, 109.

C. MANEVİ UNSUR

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek, kasten işlenebilen bir suçtur. Taksirli hali öngörülmemiştir. Suç olası kastla da işlenebilir⁵⁵. Failin hukuki sonuç doğuracak nitelikteki resmî belgeyi, bozmaya, yok etmeye veya gizlemeye ilişkin hareketi bilmesi veya öngörmesi durumunda kasten ya da olası kastla bu suç meydana gelecektir⁵⁶. Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunun özel kastla işlendiği de ifade edilmektedir⁵⁷. Bu görüşe göre, mala zarar verme suçundan ayırıcı kıstas da TCK.m.205'in özel kastla işlenmesidir. Yargıtay ise genel kastı yeterli görmektedir⁵⁸.

Kamu görevlisi, resmî belgeyi düzenledikten sonra üzerinde bir hata gördüğünde bunu yırtıp yerine yenisini ve hatasız belge düzenlerse artık burada TCK.m.205'in oluşmayacağı belirtilmektedir⁵⁹.

D. SUÇUN NİTELİKLİ HALİ

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunun nitelikli hali, maddenin 1. Fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilmiştir. Buna göre “*Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*”. Burada kamu görevlisinin görevi ile ilgili bir belgeyi bozması, yok etmesi ve gizlemesi halinde nitelikli durum söz konusu olacaktır⁶⁰. Aksi halde görevi gereği, düzenlemekle ya da muhafaza ile yükümlü olmadığı bir resmî belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kamu görevlisine bu nitelikli hal uygulanmayacaktır.

⁵⁵ YOKUŞ SEVÜK, 477.

⁵⁶ KOCA/ÜZÜLMEZ, 751.

⁵⁷ GÜNGÖR, 110.

⁵⁸ Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 27/01/2011 gün ve 2010/7224 Esas, 2011/460 Karar sayılı kararında; “765 Sayılı TCK'nın 348 ve 5237 Sayılı TCK'nın 205. maddesinde düzenlenen suçun maddi unsuru; bir gerçek belgenin haksız olarak bozulması, yok edilmesi veya gizlenmesidir. Resmî bir belgeyi yok etmek suçu, belgenin maddi varlığına son vermek olup tasarruf sahiplerine kullanma olanağı tanımamaktır. Failin bir belgeyi ortadan kaldırmak veya bozmakla elde etmek istediği sonuç, hak sahibinin o belgeden yararlanmasına engellemekten ibarettir ki belge ortadan kalkınca veya bozulunca bu yararlanma olanağı kalmayacağından failin elde etmek istediği sonuçta gerçekleşecektir. Belgeyi sahte olarak düzenlemek veya gerçek bir belgeyi değiştirmek biçimsel suç olduğu halde, gerçek bir belgenin bozulması yok edilmesi gizlenmesi maddi suçtur. Genel kastla işlenebilen bu suç tipinde fail bilerek, isteyerek resmî belgeyi bozmalı, yok etmeli veya gizlemelidir”. şeklinde ifade edilmektedir.

⁵⁹ GÖKCEN, 383.

⁶⁰ YOKUŞ SEVÜK, 478.

III. SUÇLARIN BİRLEŞMESİ VE İŞTİRAK

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunda suçların birleşmesi halleri ile iştirak özellikli bir durum arz etmemektedir.

A. SUÇLARIN BİRLEŞMESİ

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu zincirleme suç biçiminde işlenebilir. Burada zincirleme suça ilişkin hüküm (TCK.m.43/1) uygulanacaktır.

Belgede sahtecilik suçu bakımından düzenlenmiş olan TCK.m.212, bu suç bakımından uygulanmayacaktır.

B. İŞTİRAK

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu bakımından iştirak özellik arz etmez. Bu özgü bir suç olmadığından, iştirakin tüm şekilleri mümkündür. Suç tanımındaki hareketleri yapan kişi fail olarak, bu hareketlere maddi veya manevi yardımda bulunan veya azmettiren kişiler de iştirak kuralları gereğince cezalandırılır (TCK m.38,39).

Aralarındaki *anlaşmaya uygun olarak* resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçunun seçimlik hareketlerini birlikte gerçekleştiren kişiler müşterek fail olurlar (TCK m.37/1).

IV. YAPTIRIM VE YARGILAMA

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu bakımından iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Söz konusu suçun kamu görevlisi tarafından görevi gereği işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılacaktır.

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçu, re'sen kovuşturulan suçlardandır. Bir takip şartı bulunmamakla birlikte, suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde soruşturma izninin alınması gerekecektir⁶¹. Görevli mahkeme 5235 sayılı Kanununun 11. maddesi uyarınca asliye ceza mahkemesidir.

⁶¹ YOKUŞ SEVÜK, 481.

KAYNAKÇA

- ARTUK Mehmet Emin/GÖKCEN Ahmet/ALŞAHİN M.Emin/ÇAKIR Kerim**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin, Ankara 2018.
- CENTEL Nur/ZAFER Hamide/ ÇAKMUT YENERER Özlem**, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta 10. Bası, İstanbul 2017.
- DEMİRBAŞ Timur**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin 14. Baskı, Ankara, 2019.
- DOĞAN Koray**, Ceza Hukukunda Belge Kavramı, in: Ceza Hukuku Dergisi (CHD), Seçkin, Aralık 2010, (51-66).
- ERMAN Sahir/ÖZEK Çetin**, Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamu Güvenine Karşı Suçlar (TCK316-368), Dünya Yayıncılık, İstanbul 1996.
- EVİK Ali Hakan**, Türk Ceza Hukuku'nda Hileli ve Taksirli İflas Suçları, Oniki Levha, Nisan 2015, İstanbul, 206-209.
- EVİK Vesile Sonay**, Görevi Kötüye Kullanma Suçları (TCK.m.257), Oniki levha, İstanbul, 2018.
- GÖKCEN Ahmet**, Belgede Sahtecilik Suçları (m.204-212), Adalet, 5. Bası, Ankara 2018
- GÜNGÖR Devrim**, Resmî Belgelerde Sahtecilik Suçu, Yetkin Yayınları, Ankara 2010.
- HAFIZOĞULLARI Zeki/EŞİTLİ Ezgi Aygün**, Kamu İdaresinin İşleyişine Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara 2014.
- KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet 5. Baskı, Ankara 2018.
- NUHOĞLU Ayşe**, Yeni Ceza Kanunu ile Kamu İdaresi Aleyhinde Cürümlerde Getirilen Değişiklikler, in: Doç.Dr. Mehmet Somer'e Armağan, Hukuk Araştırmaları Dergisi Armağan Özel Sayısı, Cilt: 1, Sayı: 1-3, Beta, İstanbul 2006, (985-994).
- OKUYUCU ERGÜN Güneş**, “*Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu Görevlisi*”, in: Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, Prof.Dr. Köksal Bayraktar Armağanı, Cilt III, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayın No:18, İstanbul 2010 (527-542).

- OKUYUCU ERGÜN Güneş**, Türk Ceza Hukukunda Zimmet Suçu, Çakmak Yayınevi, Ankara 2008.
- ÖZBEK Veli Özer/ DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin, 14. Bası, Ankara 2019.
- ÖZGENÇ İzzet**, Türk Ceza Hukuku Gazi Şerhi, Seçkin, Ankara, 2005.
- SOYASLAN, Doğan**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin 9. Bası, Ankara 2012
- TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/ ÖNOK Murat**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin, 17. Baskı, Ankara 2019
- TOROSLU Nevzat**, Ceza Hukuku Özel Kısım, Savaş Yayınları, 10. Bası, Ankara 2012.
- ÜNVER Yener**, TCK'da Evrakta Sahtecilik Suçları, in: RECHTSBRÜCKE: HUKUK KÖPRÜSÜ, Nr:4, Sy:4(2013): (95-109).
- ÜZÜLMEZ İlhan**, Görevi Kötüye Kullanma Suçu, in: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XVI, Sayı:1, 2012.
- YOKUŞ SEVÜK Handan**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet, 2. Bası, Ankara 2019.
- YOKUŞ SEVÜK Handan**, Görevi Kötüye Kullanma Suçu, in: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:23, S:39; 2018.
- ZAFER Hamide**, Ceza Hukuku Uygulamasında Kamu Görevlisi, in: Prof.Dr. Duygun Yarsuvat Armağanı, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: IX, Sayı:2, 2012, (213-226).
- ZAFER Hamide**, Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m. 1-75, Bs.6, İstanbul 2016.